Klavki Ruvycyamy

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

Egz. archiwalny

BOLESŁAW ŚLASKI
AUTOR „POL. SŁOWNIKA MARYN." (POZNAŃ 1926)

RUSYCYZMY
NASZYCH MARYNARZY
(NAZWY I FORMY)

KĘPNO 1934
CZCIONKAMI DRUKARNI SPÓŁKOWEJ W KĘPNIE

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

BOLESŁAW ŚLASKI
AUTOR „POL. SŁOWNIKA MARYN." (POZNAŃ 1926)

RUSYCYZMY
NASZYCH MARYNARZY
(NAZWY I FORMY)

***

Rzecz to szczególna, iż w dobie niepodległej Polski język jej morski ulega wpływom rosyjskim. Aby wyzwolić się od tych wpływów, należy sięgnąć do staropolszczyzny, jakoteż zasobów gwary ludowej lub technicznej, zapożyczyć się z innych źródeł, wreszcie przystosować obce postaci do wymagań głosowni polskiej. Wszakże nie tylko marynarze, lecz zwłaszcza autorowie opisów morskich i tłomacze dzieł morzopławnej treści winni unikać wyrażeń, zaczerpniętych bezkrytycznie z terminologji rosyjskiej.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-63

KĘPNO 1934
CZCIONKAMI DRUKARNI SPÓŁKOWEJ W KĘPNIE

http://rcin.org.pl

F. 8067

http://rcin.org.pl

Mówią lub piszą:	Zamiast:
Awrał (ang. over all) . .	**Owral** (zbiórka załogi, **osadzka)**
Bak (hol. bak, nm. Back, fr. gaillard)	**Galarda (kasztel** cz. **terem przedni)**
Bakbort	**Bakort**
Bakien	**Bakan, Buja wytyczna** (na mieliźnie lub warcie)
Baksztag	**Basztak**
Banka (w łodzi) . . .	**Siadanka, Burtnica**
Barkas (fr. barcasse od barque)	**Barkasa** (podjazdka przy okręcie)
Barża (ang. fr. barge) . .	**Burdyna (bortuna), Zaciężniak**
Bims (ang. beam) . , .	**Bim, Bierzmo**
Bocman (nm. Bootsmann) .	**Bosman** (podoficer okrętowy)
Buj (ang. buoy, fr. bouée, nm. Boje)	**Buja (boja)** = spławie, pław u kotwi lub na kotwi
Buksa (ros. buksir) . . .	**Lina holna, Trelówka**
Buksować (ros. buksirowat') .	**Holować, Trelować, Na zaciąg brać**
Dejdwud (ang. dead wood, nm. Totholz) . . .	**Żabitka**
Diuna (nm. Düne, fr. dune) .	**Duna, Białagóra, Dymnica**
Drarep (ros. drajrep), p. Trarep.	
Drek (hol. dreg, nm. Dregge) .	**Draga** (kotewka)
Drektow (hol. dregtouw) . .	**Kordel** (do kota)
Eling (nm. Helling) . .	**Heląg (arsenał** wodny)
Ewer	**Krypa, Bajdak**
Falszbort	**Parapet, Zastawidło**
Falszkil	**Ślepy kil**
Fał	**Fal, Tryska**
Fałrep (nm. Fallreep) , .	**Falrep (schodki przyburtne)**

http://rcin.org.pl

Mówią lub piszą:	Zamiast:
Farduny (nm. Pardunen)	**Barduny, Burtownice**
Ferteing (nm. Vertäuung)	**Cumówka kotwiczna** (stanie na 2 rozwartych kotwiach)
Flagsztok (nm. Flaggenstock)	**Flansztok** (drzewce bandery)
Gejtaw (ros. gitow, nm. Geitau)	**Hyslina, Hysówka**
Hals (ros. gals)	**Halza**
Handszpug (ros. gandszpug)	**Hanszpuk**
Helmport	**Helmfurta** (skrzynia rudlowa)
Jufers (nm. Jungfer)	**Jąfra**
Junga	**Marynarczyk, Chłopiec okrętowy**
Junkier	**Podchorąży okrętowy**
Jut (nm. Hütte. fr. dunette)	**Duneta (kasztel** cz. **terem tylny)**
Kabeltow (hol. kabeltouw)	**Kabel, Tał** (nm. Tau); **Kablówka** (miara długości, fr. encablure)
Kajutkompanja	**Biesiadnia** (wspólna sala, np. oficerska, fr. mess, nm. Messe)
Kambuz	**Kambuza** (kuchnia okrętowa)
Kliwerbom	**Bukszpir**
Kliwerszkot	**Kliwerszut (szut klinowy,** gdyż **klin** = kliwer)
Kluz (nm. Klüse)	**Kluza**
Knecht	**Pachołek** (statkowy)
Koja, Kojka	**Legło** (łóżko statkowe)
Komings (ang. coamings)	**Porębina, Rama** (luki cz. przejmy)
Kraniec	**Oganiacz, Fender**
Kren	**Kantówka** (statku), **Kładź**
Kubryk	**Plichta, Czeladnia, Pilasy**
Lamka	**Szelka (szla)** u linki do holowania (półki)
Ledz w dryf (ros. lecz w drejf)	**Stanąć pod dryfem**
Lik (ros. liktros)	**Lika, Obdzierdź** (żagla)
Locja (ros. łocja)	**Retmanja, Pilotaż** (fr. pilotage)
Locman (ros. łocman, nm. Lotse)	**Retman, Pilot** (prowadnik statku)
Lot (ros. łot)	**Ołowianka, Grzęzło**

http://rcin.org.pl

Mówią lub piszą:	Zamiast:
Luk	**Luka, Przejma, Wyziór**
Miczman (ang. midshipman)	**Miczmen** (podporucznik okrętowy, kadet marynarki)
Nagiel	**Cwintnal, Koziołek**
Naktouz	**Naktuz, Świetliczka**
Nawias (ros. nawies)	**Pobitka** (np. dunety), **Podcienie**
Nord	**Norda, Morka, Morszczyzna**
Orlop	**Plichta**
Ostengować się (o żaglach)	**Przywrzeć do szpirów**
Owersztag	**Obsztak**
Party (nm. Pferde)	**Tryle, Koniki** (pod rejami)
Pejling, Pejlingować	**Relewacja, Relewować** (z fr.)
Pilers (ang. pillar)	**Pilar (filar), Stojan**
Pióro steru cz. rudla	**Plusk, Blat**
Planczer (ang. planksheer)	**Klamburta, Obszewka**
Podnosić banderę, sygnał	**Wywieszać**
Porty (w okręcie)	**Furty, Wysuwnice**
Półjut (ros. połujut)	**Półduneta**
Przybój (ros. priboj)	**Zwara, Zruta** (szturm fali); **Zboisko** (brzeg zbijany)
Putingwanty	**Putki** (okucia)
Rejd (nm. Reede, fr. rade, ang. road)	**Rejda** (nie reda!), **Kotwiowisko**
Rejs (nm. Reise)	**Ryza, Pływanka, Kurs**
Reling (nm. Reeling)	**Reląg** (galeryjka)
Rubka	**Jata, Wystawka** (na pokładzie), **Kabina**, np. kapitańska
Rumpel	**Helmąt, Kierownik** (u rudla)
Rym	**Arkan, Pojmo** (pierścień do wiązania)
Saling	**Szląg**
Schodnie (ros. schodni)	**Pochody, Chodnik** (pomost do chodzenia)
Sejzingi	**Stuziny, Refiny**

http://rcin.org.pl

Mówią lub piszą:	Zamiast:
Splis, Splisować (ros. splesień, splesniwat')	**Szpicunek, Szpicować**
Stenga (ros. stieńga, nm. Stenge)	**Szpir** (nadstawa masztu)
Sterbort (ros. sztirbort)	**Sztymbork**
Stiwador (wł., ros. szkiwidor, nm. Stauer)	**Szychtarz, Magazynier okrętowy**
Stopor (nm. Stopper)	**Sztabur** (stoporit' = **sztaburować**)
Szkafut	**Wyżka, Kasztel** cz. **terem środkowy**
Szkańce (nm. Verschanzung)	**Kasztelunek, Szańc** (okrętu)
Szkolić	**Ćwiczyć, Sposobić** (np. matrosów)
Szkot (nm. Schote)	**Szut**
Szkuner (nm. Schuner)	**Szoner, Goleta**
Szkwał (ang. squall)	**Szaruga** (wiatr szarugowy)
Szlupbelki	**Dawisy, Krzywiki**
Szpangout, Szpant (nm. Spant)	**Wręga, Krzywka**
Szpigat (nm. Speigat)	**Szpygata, Rzygulec okrętowy**
Szpryng (sposób kotwiowania)	**Odskok**
Sztag	**Sztak**
Sztil	**Sztyl** (cisza)
Sztok (kotwi)	**Kiersztak, Jugo**
Sztorm	**Szturm** (nawałnica)
Sztorm-trap	**Lesica** (rodzaj drabiny)
Szturman	**Sztorman** (podkapitan, drugi oficer)
Szwabra (nm. Schwabber)	**Szwabel**
Szwartować	**Cumować, Strzosować**
Szwartow	**Cuma, Sztorcuma, Strzosa, Odbieg**
Tale (ros. tali, nm. Talje)	**Talki, Obceje**
Talrepy (nm. Taljereepen)	**Kalaryfy**
Tent (ros. tient)	**Poklat, Tenda** (nm. Zelt)
Trap	**Trepy** (wstępy, schodki)
Trarep (drarep)	**Traref (trarwa)**

http://rcin.org.pl

Mówią lub piszą:	Zamiast:
Trium	**Rum, Magazyn okrętowy**
Tros (nm. Trosse) . . .	**Trosa, Wążyszcze** (mocna lina pociągowa)
Tumba	**Artful, Zakopina** (pachołek lądowy)
Ukluczyna	**Dulka, Kurczaba**
Wachta	**Waruga, Zmiana** (zaciągana na statku)
Wachtowy	**Warużny, Zmianowy** (np. czeladź, ros. wachtiennaja komanda); **Warownik, Waruga, Zmianowy** (dyżurujący marynarz)
Waterwejs (ang. waterway) .	**Ryzburta, Wodospływ**
Welbot (ang. whaleboat) .	**Walbat** (szalupa okrętowa)
Wrzeciono (ros. wieretieno) .	**Laska, Ciągło** (kotwi, wiosła)
Wyblinki (ros. wyblenki) .	**Strzemiona, Leziwo** (webliny = nm. Webeleinen)
Wympel (ros. wympieł, nm. Wimpel)	**Wempel** (proporczyk)
Zdjąć statek (np. z piasku) .	**Ściągnąć**
Ziujd	**Zyda, Południowiec** (wiatr)
Ziujdwestka	**Zydwester**

FUNDACJA im. J. J. MICHALSKIEGO Ze zbiorów
F 8067
http://rcin.org.pl

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-63

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

P
8067

http://rcin.org.pl